

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Briefing Paper 4/2014

Agenda pro Waleský summit NATO: Tři klíčové otázky, na které summit musí přinést odpověď

—

Srpen 2014

Agenda pro Waleský summit NATO: Tři klíčové otázky, na které summit musí přinést odpověď

—

Jakub Kufčák

Srpen 2014

Tento Briefing Paper byl původně zveřejněn na portálu natoaktual.cz.

© 2014 Asociace pro mezinárodní otázky. Všechna práva vyhrazena. Názory vyjádřené v textu nejsou oficiálním stanoviskem vydavatele.

Briefing Paper 4/2014

Agenda pro Waleský summit NATO: Tři klíčové otázky, na které summit musí přinést odpověď

–
Srpen 2014

Zhruba měsíc před summitem NATO ve Walesu se seznam otázek, na které by Aliance měla v září společně najít jasnou odpověď, utěšeně rozrůstá. Původní hlavní téma, kterým mělo být bilancování dvanáctileté mise ISAF v Afghánistánu a budoucí *raison d'être* transatlantické Aliance, se kvůli akcím Ruska na Ukrajině rázem ocitlo na vedlejší koleji a do popředí se vrací tradiční otázka teritoriální obrany východních členů NATO. Strategická koncepce NATO schválená v roce 2010 na lisabonském setkání Aliance tak na Waleském summitu zřejmě dozná značných změn.

Aliance musí, zaprvé, najít odpověď na otázku, jak bránit své členy nikoliv proti pouze konvenčním ale především proti tzv. nelineárním hrozbám (známí „zelení mužiči“) a kyberútokům, které zatím představují svého druhu „šedou zónu“, ve které je aplikace článku 5 Washingtonské smlouvy nejasná. V prvním případě by NATO mohlo přispět při sladování činnosti speciálních sil a zpravodajských služeb např. skrze posílení činnosti své divize pro nové bezpečnostní výzvy a velitelství sil pro speciální operace NATO. V případě kyberútoků se, [dle reportu CSIS](#), nabízí možnost založení skupiny pro kybernetické plánování na principu alianční Skupiny pro jaderné plánování. Další alternativou je např. založení společného velitelství pro kybernetický training, které by bylo založené podle příkladu již zmíněného velitelství sil pro speciální operace NATO.

Waleský summit by tak měl být jasnou příležitostí vyslyšet naléhání východních členů NATO (ale i Britů, kteří summit hostí, a Američanů) jasně definovat alianční reakci s možnou aplikací článku 5 v těchto případech. Je také zřejmé, že bude nutné zapojit kapacity na národní úrovni včetně zlepšení kooperace NATO-EU v rovině krizového plánování. Slovy amerického předsedy sboru náčelníků štábů ozbrojených sil USA Martina Dempseyho z května tohoto roku musí NATO přehodnotit, co to znamená odstrašení.

Zadruhé se musí summit věnovat otázce budoucích aliančních schopností v kontextu transatlantického „sdílení břemene.“ V současné době zeje mezi finančními náklady na obranu i vojenskými schopnostmi USA a evropských států hluboká a neudržitelná propast. Waleský summit proto musí, bez kontraproduktivních rozepří, artikulovat vizi budoucnosti, jinak hrozí, že nezáměr o NATO ve Washingtonu, největší od založení Aliance v roce 1949, učiní tuto organizaci politicky prázdnou skořápkou. V této souvislosti [se objevil názor](#), že by mělo být do Evropy přesunuto Alianční Velitelství spojeneckých sil pro transformaci (ACT) sídlící v Norfolku (USA), které má za úkol vést transformaci struktury sil, schopností a doktrín spojenců, neboť právě Evropa (na rozdíl od USA) je primárním recipientem expertízy, kterou ACT produkuje.

Na setkání ministrů obrany NATO v říjnu 2013 navrhlo Německo tzv. *Framework Nation Concept* (FNC). Tento koncept by měl teoreticky kombinovat schopnosti mezi spojenci v daleko větší míře než dosud, neboť cílí na zlepšení multilaterální kooperace v rámci Procesu obranného plánování NATO, což by v praxi mělo znamenat upuštění od tradičního

Briefing Paper 4/2014

Agenda pro Waleský summit NATO: Tři klíčové otázky, na které summit musí přinést odpověď

–

Srpen 2014

určování cílových schopností na národní úrovni a vytvoření regionálních skupin států zaměřených na konkrétních vojenské schopnosti. Expert Franklin D. Kramer (Brent Scowcroft Center Distinguished Fellow) například [navrhuje](#) vznik tří skupin států okolo hlavních hráčů Aliance. Německo a Polsko by tak měly být odpovědnými státy v oblasti kolektivní obrany (např. host nation support, rozmisťování vojsk, akvizice cílené na oblast protivzdušné obrany, vojenského zpravodajství, průzkumu a sledování). Francie a Velká Británie by pak odpovídaly za oblast expedičních schopností v rámci krizového managementu (např. oblast mobility a logistiky sil s akvizicemi zaměřenými na leteckou přepravu, doplňování paliva za letu nebo zásoby munice). Ve třetí oblasti zaměřené na partnerství v rámci kooperativní bezpečnosti by měly být vedoucím státem USA (např. interoperabilita a spolupráce na společných bezpečnostních problémech s partnery Aliance, oblast vzdělávání a cvičení). Společně s britsko-francouzskou spoluprací na projektu společných expedičních sil se zdá, že budoucí trend k maximalizaci efektivity Aliance je určen.

Plán na uvedení FNC do praxe na zářijovém summitu by také mohl zasáhnout do palčivé otázky aliančního systému protiraketové obrany, který odcházející generální tajemník označil za stěžejní projekt NATO. Otazníky okolo evropského příspěvku na sdílení nákladů tohoto systému jsou samozřejmě zdůrazněny rozpočtovými omezeními, kterým většina evropských zemí, a nyní i USA, čelí. Situaci dále komplikuje rozhodnutí Pentagonu nevyvíjet předpokládaného nástupce interceptorů (SM-3 Block 2B) a Obamovo zrušení plánované 4. fáze evropské části tohoto systému (EPAA – European Phased Adaptive Approach), což vede některé státy, např. Polsko, k rozvoji národních schopností v této oblasti. Pokud by počet komponentů tohoto systému dále narůstal, stálo by, dle [konference pořádané CSIS](#), založení aliančního centra excelence pro protiraketovou obranu, např. právě v Polsku, za úvahu.

Třetí otázkou spojenou s budoucím osudem NATO je problematika partnerství a rozšiřování. Strategický koncept NATO z roku 2010 říká, že schopnost transatlantické komunity zajišťovat svou bezpečnost bude v budoucnosti záviset také na jejích mezinárodních partnerech, z nichž někteří disponují značnými vojenskými schopnostmi a jsou také politicky významnými hráči na regionálních úrovních. Počet partnerů Aliance však v posledních letech dramaticky narůstal, což zvýrazňuje potřebu přizpůsobit tomuto faktu i institucionální rámec a potřebu odstupňování partnerů. NATO by na summitu mělo přijít s cestou, jak posílit partnerství s klíčovými zeměmi z celého světa, což by zamezilo spekulacím, že Aliance obrací pozornost pouze zpátky k obraně svého teritoria a stále si udržuje globální tvář tak, aby vybalancovala potřeby USA i evropských členů. Možností, která zazněla na [konferenci pořádané v britském Wilton Parku](#), je např. vytvoření nové kategorie „posíleného“ partnerství s přidáním benefitů a povinnostmi pro nejvíce zdatné partnery.

Briefing Paper 4/2014

Agenda pro Waleský summit NATO: Tři klíčové otázky, na které summit musí přinést odpověď

–

Srpen 2014

V souvislosti s ruskými akcemi ve východní Evropě se navíc zdá, že rozšiřování NATO narazilo na své realistické hranice (snad s výjimkou Balkánu). NATO sice stále tvrdí, že dveře do Aliance zůstávají otevřené a že žádný třetí stát (čti Rusko) nedisponuje právem veta, chování NATO v otázce Akčního plánu členství (tzv. MAP) pro Gruzii je však exemplárním příkladem nadřazování geopolitického uvažování nad spravedlivé hodnocení gruzínského transformačního pokroku. Aliance se pomalu blíží do bodu, kdy bude muset jednoznačně říci, zda stále stojí za principem svobodné volby spojenectví, nebo zda de facto uznává ruskou sféru vlivu. Další odkládání přiblížení Gruzie do NATO zřetelně poškozuje kredibilitu Aliance, minimálně vzhledem k regionu Kavkazu. Červencové rozhodnutí, že na summitu ve Walesu nebude přizvána žádná další země, je tak možné brát pouze jako odklad nepopulárního problému, který již jednou na Bukurešťském summitu vyústil v kontraproduktivní rozepře. Je tedy možné, že éra rozšiřování NATO je víceméně u konce a NATO místo toho vstupuje do éry velké angažovanosti v oblasti aliančních partnerství.

Briefing Paper 4/2014

Agenda pro Waleský summit NATO: Tři klíčové otázky, na které summit musí přinést odpověď

–
Srpen 2014

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY (AMO)

Asociace pro mezinárodní otázky je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Díky svým aktivitám doma i v zahraničí a dlouholeté historii je AMO vnímána jako čelní nezávislá instituce svého druhu v České republice.

K dosažení svých cílů AMO:

- formuluje a vydává studie a analýzy;
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse;
- organizuje vzdělávací projekty;
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média;
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů;
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností;
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM AMO

Výzkumné centrum Asociace pro mezinárodní otázky je předním českým think-tankem, který není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskuzi. Hlavním cílem Výzkumného centra je systematické sledování, analýza a komentování mezinárodního dění se zvláštním zaměřením na zahraniční politiku České republiky.

Výzkumné centrum bylo založeno v říjnu 2003 jako analytický útvar Asociace pro mezinárodní otázky se zaměřením na mezinárodní vztahy a zahraniční, bezpečnostní a obrannou politiku. Jádrem VC AMO je [tým analytiků](#), jejichž prostřednictvím nabízíme odbornou expertízu v hlavních problémech světových regionů a klíčových otázkách současné mezinárodní politiky. Výzkumné centrum zpracovává [vlastní odborné studie](#), analytici poskytují [komentáře](#) k aktuálnímu dění prostřednictvím médií. Dedikovanou platformou pro hodnocení mezinárodní politiky je [blog AMO](#).

SLEDUJTE NÁS!

